

» runt, non sine Spiritus sancti afflatu locutos esse. »
 S. August. de Symb. (t. VI, p. 554) : « Ecclesia sancta,
 » Ecclesia una, Ecclesia vera, Ecclesia catholica, contra
 » omnes hæreses pugnaus, pugnare potest, expugnari
 » tamen non potest... portæ inferi non vincent eam. »

Vincentius Lirinensis, Com. I. n° 23 : « Christi vero
 » Ecclesia, sedula et cauta depositorum apud se dogma-
 » tum custos, nihil in his unquam permutat, nihil mi-
 » nuit, nihil addit. » Innumera alia citari possent testi-
 monia non minus clara. Ergo, etc.

3° *Rationibus theologis.* Omnes societates humanæ
 auctoritate semper rectæ sunt : auctoritate patres familiam
 suam regunt, reges status suos gubernant, magistra-
 tus et quilibet superiores inferiores suos moderantur.
 Omnis ordo in qualibet societate ita pendet ab auctoritate,
 ut ea sublata, sempiternus sit horror. Ergo *a fortiori*
 necesse est ut in societate religiosa existat auctoritas a
 qua omnia pendeant.

Deus statuerat in veteri Lege ut omnes controversiæ
 sacerdotum auctoritate dirimerentur : *Qui autem super-
 bierit nolens obedire sacerdotis imperio, et decreto judicis,
 morietur homo ille, et auferes malum de Israel*, Deut. XVII,
 12. Ad hanc auctoritatem alludebat Christus quando Ju-
 dæis dixit : *Super cathedram Moysis sederunt scribæ et
 pharisæi : omnia ergo quæcumque dixerint vobis, facite*,
 Matth. XXIII, 2. Tota autem religio christiana, sicut reli-
 gio judaica, nititur factis, scilicet Scripturis, miraculis,
 prophetiis, verbis a Christo et ab Apostolis prolatis : atqui
 non nisi via auctoritatis hæc cognosci, transmitti et in vero
 sensu accipi possunt : ergo, etc. ; ergo 3°, etc. ; aliunde, etc.
 Ergo.

Multi protestantes confessi sunt auctoritatem in Eccle-
 sia necessariam esse ; ipsi, ut remedium contra perpetuas
 divisiones suas invenirent, ad auctoritatem recurrere co-
 acti sunt ; consistoria, colloquia, synodos provinciales et
 nationales instituerunt Calvinistæ. In famosa controver-
 sia inter Arminianos et Gomaristas celebrem convocave-
 runt synodum Dordracenam, anno 1618, et ex auctori-

tate dissidia componere frustra tentaverunt, ut narrat
Bossuet, Histoire des Variations, lib. 14, n° 21. Vide etiam
la Discussion amicale, t. I, de Starck, etc.

In cæteris ecclesiis reformatis etiam nunc existit ali-
 qua species auctoritatis, cui subscribere tenentur minis-
 tri. Omnes protestantes pueros et idiotas per viam aucto-
 ritatis ad notitiam divinæ revelationis ducunt. Admittunt
 ergo necessitatem auctoritatis saltem pro maxima parte
 fidelium. Cujus autem valoris est auctoritas doctorum qui
 sibi ne concordare quidem possunt, in punctis majoris
 momenti?

COROLLARIUM.

Sequitur ex dictis disting. tendum esse in Ecclesia cor-
 pus docens et corpus audientes, id est fideles qui pastoribus
 subijci tenentur.

Fatentur protestantes Ecclesiam subsistere non posse
 nisi sint in ea pastores et ministri qui verbis et sacra-
 mentis populum Dei pascant ; imo plerique nunc admit-
 tunt Ecclesiam universalem quadam infallibilitate pas-
 siva donari ; dicunt enim fieri non posse ut error adversus
 fidem essentialem prævaleat, idque concludunt ex verbis
 Christi : *Ecce ego vobiscum sum*, etc. At, aperte sibi
 contradicentes, negant infallibile esse corpus docens in
 Ecclesia. Catholici, e contra, utrumque firmiter credunt,
 scilicet, Ecclesiam universalem infallibilem esse in cre-
 dendo, et corpus pastorum similiter infallibile esse in do-
 cendo, idque solide probant, ut ostendimus.

Solvuntur objectiones.

Obj. 1°. Fides tam impossibilis est idiotis et simplici-
 bus per viam auctoritatis quam per viam privati exami-
 nis : ergo rejicienda est via auctoritatis.

R. 1°. Ex hoc argumento sequeretur fidem omnino im-
 possibilem esse idiotis et simplicibus, imo et doctis, si-

quidem constat, ex dictis, eam via privati examinis obtineri non posse.

R. 2º. Nego ant. Quod enim de facto existit dici non potest impossibile : at multi via auctoritatis edocti veram habent fidem ; multi enim sunt qui Scripturas non examinauerunt, non comparauerunt, imo non legerunt, nec legere possent, et nihil omnino sciunt, nisi quod a parentibus, magistris et parochis didicerunt, sicque sola via auctoritatis fuerunt edocti : attamen veram habent fidem. Fides enim, juxta omnes, est actus supernaturalis quo firmiter adhæremus veritatibus a Deo revelatis propter revelantis auctoritatem : porro talis fides sæpe invenitur in iis qui sola via auctoritatis fuerunt edocti : namque in iis inveniuntur 1º firma mentis adhæsiō veritatibus sibi propositis ; 2º adhæsiō supernaturalis, siquidem a gratia procedit et circa objectum supernaturale versatur ; 3º adhæsiō veritatibus a Deo revelatis, nempe veritatibus quas docet Ecclesia, continent Scripturæ aut traditio, et credunt doctores ; 4º adhæsiō propter Dei auctoritatem ; dicunt enim : *Credo quæ revelasti, quia revelasti et non potes falli nec me fallere.* Ergo ii omnes, etsi idiotæ aut simplices, veram habent fidem. Ergo, etc.

Et vero, in primis sæculis plures exstiterunt ecclesie quæ nullas habebant Scripturas : tunc ergo fideles non via privati examinis, sed sola via auctoritatis edocebantur et fidem obtinebant. Ipse Christus docuit, et misit Apostolos ad docendum, non vero ad disputandum, nec ad præbendas Scripturas legendas et discutiendas. Merito igitur B. Paulus dixit (Rom. x, 17), *Fides ex auditu*, non autem ex lectione, et examine. Ergo, etc.

Inst. 1º. Auctoritas docens tuto audiri non potest nisi ejus existentia certo cognoscatur : at existentia auctoritatis docentis certo cognosci non potest nisi examine privato ; ergo simplices et idiotæ non sola via auctoritatis docentur.

R. Dist. maj. Auctoritas docens..... nisi ejus existentia aliquo modo noscatur, *concedo*, idque patet ; nisi perfecte noscatur antequam doceat, *nego maj.* Etenim fidem

naturalem acquirunt pueri, simplices et idiotæ a matre, a patre, a circumstantibus, antequam perfecte sciant quæ sit matris, patris, nutricis aliorumque auctoritas, et ideo credunt quia natura impelluntur ad credendum : sed postea, quando vident alios homines easdem credere veritates, quando illarum veritatum concordantiam percipiunt, agnoscunt se prudenter egisse, matri, patri, nutrici credendo, quamvis rationem hujusmodi fidei sibi tunc non redderent. Eadem via pueri et simplices ad fidem supernaturalem ducuntur ; primo, veritatibus a parentibus, parochis aliisque hominibus circumstantibus sibi propositis, simpliciter adhærent, ne cogitantes quidem de ratione qua ad credendum determinantur ; habent enim gratiam baptismi, qua ipsi, etiam minime advertentes, adjuvantur et ad credendum impelluntur. Postea vero, ipsorum intelligentia crescente, Ecclesiam audiunt, veritates ab ea edoctas sibi concordare percipiunt, fundamenta ejus auctoritatis perlustrant, læti agnoscunt quanta prudentia ei credatur, et quo magis jura illius considerant, eo plenius firmantur in fide. In ea autem fide efformanda minime ducuntur examine privato. Ergo pueri et simplices, etc.

Hinc ruit celebris objectio ministri *Claude*. Cum enim *Bossuet* eum fortiter premeret, in publico quod inter se habuerunt colloquio, anno 1675, asserens quod, admissa privati examinis necessitate, infans ad ætatem discretionis perveniens actum fidei circa librorum sacrorum canonicitatem elicere non posset, imo et in aliquo instanti de omnibus articulis fidei positive dubitaret, D. *Claude* idem argumentum contra illustrem adversarium suum statim retorquere conatus est his verbis, referente *Bossuet* : « Le fidèle à qui on propose l'autorité de l'Église, » ou la croit sans l'examiner, ou il en doute : s'il doute, » il est infidèle ; s'il ne doute pas, par quelle autorité » est-il assuré ? L'autorité de l'Église : est-ce une chose » évidente par elle-même ? et ne faut-il pas la trouver » par quelque examen ? Voilà votre difficulté que vous » avez à résoudre aussi bien que moi ; ou quittons-la

» tous deux, ou résolvons-la ensemble. Je vous déclare, » pour moi, que je répondrai pour l'Écriture ce que vous » me répondrez pour l'Église. »

Hæc autem gravis difficultas, quam nunc etiam obijciunt multi protestantes, inter quos *Wathely*, archiepiscopus anglicanus Dublinensis, in professione fidei scripta anno 1847, ex dictis soluta manet; quod clarius adhuc patebit ex dicendis.

Differentia inter modum quo ad fidem per examen privatum deveniendum esset, et modum quo ad eum per viam auctoritatis ducimur.

Actus fidei per viam privati examinis impossibilis est, saltem respectu puerorum et simplicium, facilis vero per viam auctoritatis.

1° Actus fidei per viam privati examinis impossibilis est pueris et simplicibus: id sequitur ex dictis. Si infans apud protestantes educatus, fidem in veritates revelatas habeat, ductus fuit auctoritate parentum et magistrorum, non vero proprio examine; imo, si solam sequeretur viam examinis privati, deberet primo de divinitate Evangeliorum aliorumque librorum canonicorum positive dubitare ac proinde de tota religione; nam, his libris sibi oblatis, actum fidei circa illorum canonicitatem elicere non posset quin prius eos legisset, comparavisset et genuinum eorum sensum obtinuisset, siquidem profiteretur nullam existere auctoritatem infallibilem qua regi debeat. Ergo constituitur in dubio circa divinitatem Scripturæ. Porro repugnat hominem baptizatum, fide habituali imbutum, de religione positive dubitare teneri; quod fatebatur *Claude*: ergo 1°.

2° Admissa via auctoritatis, pueri et idiotæ actum fidei facile elicere possunt: quod ut melius intelligatur, quædam sunt prænotanda.

1° Certum est apud protestantes sicut et apud catholicos, infantes baptizatos esse filios Dei, Spiritum sanctum per gratiam sanctificantem in eis habitare, et fide habi-

tuali, sine qua *impossibile est placere Deo*, Hebr. xi, 6, eos informare.

2° Certum est fidem actualem divinum esse pariter donum Spiritus sancti. At existere non potest in nobis quin veritates revelatas certo cognoscamus. Ordinarie autem Spiritus sanctus, non immediate, notiones istas in nobis infundit, sed quibusdam utitur mediis externis ad illas in mentibus nostris inculcandas. An autem sola Scriptura, ut volunt protestantes; an vero Ecclesia, per quam Scriptura aliæque fidei veritates noscuntur, ut dicunt catholici: en nodus difficultatis.

Notandum est in actu fidei distinguenda esse 1° objectum, id est, res revelatas quæ credendæ proponuntur; 2° principium fidei, quod est gratia divina voluntatem nostram ad credendum impellens; 3° motivum fidei proprium, quod est ultima ratio propter quam credimus, id est auctoritas Dei revelantis et summe veracis; 4° motiva credibilitatis quibus existentia revelationis evidenter constat; 5° regula qua sensus revelationis nobis certo innotescit. Hæc regula, juxta reformatos, est sola Scriptura; juxta catholicos, est Ecclesia Scripturæ libros infallibiliter tradens, et docens quænam veritates a Deo sint revelatæ.

His prænotatis, sic explicari potest quomodo pueri et illitterati apud catholicos actum fidei prudenter elicere possint.

Fidem habituales divinitus sibi infusam habent; Spiritus sanctus in eis habitat, agit et operatur, illos paulatim disponit ad veritates revelatas explicite credendas statim atque certo noscuntur; illa fides est respectu fidei actualis sicut sunt radices respectu arboris.

Præcipuæ autem veritates revelatæ sic noscuntur.

Primo infantes et imperiti discunt a parentibus, a parentibus, ab aliis magistris et a circumstantibus, se fuisse baptizatos, ac baptismate factos filios Dei et Ecclesiæ; deinde Symbolum Apostolorum memèriter retinent, quotidie recitant, et in eo, simul agente Spiritu sancto, discunt Ecclesiam, unam, sanctam, catholicam et Apo-

stolicam; discunt se in ea fuisse baptizatos, se in ea vivere et doceri, discunt illam a Christo filio Dei esse fundatam, speciali ipsius assistentia semper duci, privilegio infallibilitatis donari, et in omnibus esse audiendam. Hæc semina veritatis primo germinant in cordibus, radices producunt, crescunt, et plenam ac perfectam tandem informant fidem divinam in Ecclesiam, absque ulla discussione proprie dicta, sine ullo ratiocinio, sine ullo dubio interposito. Tam facile enim pueri et simplices fidem in Ecclesiam habere possunt, Spiritu sancto divinitus in eis agente, quam fidem naturalem in Deum in aliasque veritates naturales et evidentes; fidem naturalem in has veritates sic habent pueri et simplices: earum notiones a parentibus accipiunt, eas paulatim percipiunt, deinde clare vident ac firmiter credunt. Nec dici potest illos prævia discussione indiguissè, vel in dubio circa illas veritates constitutos fuisse. Ergo similiter catholici non necessario constituuntur in dubio circa primas fidei veritates. Necessitatem auctoritatis facile percipiunt, vel potius sentiunt; existentiam Ecclesiæ cum auctoritate docentis quasi naturaliter credunt, modo diligenter instruuntur in fide: accedentibus aliis notitiis, quotidie obfirmantur sicque paulatim ad *rationalabile obsequium* perveniunt. Hoc autem articulo semel admissio, nihil facilius est quam cæteras veritates fide divina credere. Unde sic lucide et egregie D. Fénelon, *Lettre sur la Religion*:

« Représentons-nous un paralytique qui veut sortir de » son lit, parce que le feu est à la maison; il s'adresse à » cinq hommes qui lui disent: Levez-vous, courez, per- » cez la foule, sauvez-vous de cet incendie. Enfin il » trouve un sixième homme qui lui dit: Laissez-moi » faire, je vais vous emporter entre mes bras. Croira-t-il » les cinq hommes qui lui conseillent de faire ce qu'il » sent bien qu'il ne peut pas? Ne croira-t-il pas plutôt » celui qui est le seul à lui promettre le secours propor- » tionné à son impuissance? Il s'abandonne sans raison- » ner à cet homme, et se borne à demeurer souple et

» docile entre ses bras. Il en est précisément de même » d'un homme dans son ignorance; il ne peut écouter » sérieusement les sectes qui lui crient: Lisez, raisonnez, » décidez, lui qui sent bien qu'il ne peut lire, ni raison- » ner, ni décider; mais il est consolé d'entendre l'an- » cienne Église qui lui dit: Sentez votre impuissance, » humiliez-vous, soyez docile, confiez-vous à la bonté de » Dieu, qui ne nous a point laissés sans secours pour aller » à lui. Laissez-moi faire, je vous porterai entre mes » bras. »

Inst. 2°. Pueri et simplices fidem auctoritati docenti adhibere non debent quin ipsius auctoritatis existentiam et jura sedulo examinaverint; ergo ad fidem pervenire nequeunt absque privato examine.

R. Nego ant. Eodem modo enim pueri et simplices, ut jam diximus, fidem supernaturalem suscipiunt ac fidem naturalem. Porro fidem naturalem suscipiunt a matre et a circumstantibus sine ullo prævio examine, sicque firmiter credunt, v. g., talem principem regno præesse, tales leges nos regere, etc.; ita parentes, magistros, parochos aliosque de rebus supernaturalibus loquentes audiendo, paulatim suscipiunt fidem, in ea firmantur et ne ullo quidem instanti privato utuntur examine. Ergo, etc.

Inst. 3°. Rationabilis esse debet fides nostra: at rationabilis non esset, si existentia et jura auctoritatis docentis stricto subjecta non fuissent examini: ergo, etc.

R. Nego min. Rationabilis quippe est ea fides quæ via naturali unicuique proportionata efformatur: at talis est fides puerorum et simplicium auctoritate matris, patris, magistri, parochi, etc., credentium, licet fundamenta et jura hujusmodi auctoritatis non exploraverint. Rationabilis enim est fides qua veritates naturales et facta humana admittunt; ergo a pari et fides qua veritates supernaturales credunt.

Inst. 4°. Qui fundamenta fidei auctoritate parentum, magistrorum, parochorum susceptæ explorare voluerint, ut tenentur adulti ratione præditi, dubitare incipient; ergo fides sic suscepta non est firma.

R. Nego ant. Filius qui titulos a patre sibi transmissos perfectius cognoscere intendit, eos legit, perlustrat, examini subicit, sicque rationabilem acquirit certitudinem eosdem esse authenticos, veros, gloriosos, tutos, et ne uno instanti dubitat de iis quæ adhuc puer a parentibus didicit; sic et Christianus bene edoctus, in scientia religionis proficiens, historiam Ecclesiæ percurrit, fundamenta et jura auctoritatis ejus examinat, rationes fidei suæ quærit, veritatibus a Deo revelatis sibi antea traditis magis ac magis firmiter adhæret et eas nunquam habet ut dubias. Ergo, etc.

Inst. 5°. Fides quæ non est omnino certa non est vera fides: atqui fides puerorum et simplicium non est omnino certa. Ergo, etc.

R. Nego min. Illa enim fides est omnino certa quæ habet veritatem supernaturalem pro objecto, omnem excludit formidinem errandi, et infallibili nititur fundamento seu motivo: potest enim 1° habere veritatem supernaturalem pro objecto, si nempe accurata fuerit instructio; 2° omnem errandi formidinem excludere, quando scilicet est firma, ut sæpe contingit; 3° infallibili motivo inniti, videlicet auctoritate Dei. Ergo, etc.

Inst. 6°. Fides puerorum et simplicium auctoritate parentum et parochi nititur; ergo non nititur motivo infallibili.

R. Nego ant. Pueri enim et simplices ducuntur quidem ad fidem auctoritate parentum et parochi: at fides eorum ipsamet Dei auctoritate per parentes et parochum eis manifestata innititur, ac proinde motivo infallibili. Sedulo igitur distinguenda sunt in fide, ut supra diximus, 1° objectum, id est, veritates a Deo revelatæ; 2° principium, scilicet gratia Dei; 3° motivum proprium, quod est auctoritas Dei summe veracis, et 4° media quibus ad fidem ducimur, et sunt motiva credibilitatis.

Inst. 7°. Certitudo ad fidem requisita debet esse absoluta: atqui certitudo qua pueri et simplices veritates a parentibus et parochi sibi traditas credunt est tantum

relativa: ergo pueri et simplices auctoritate parentum et parochi credentes veram non habent fidem.

R. Nego min. Media quibus pueri et simplices ducuntur ad fidem, sunt quidem relativa; unum convincunt et ad alium convincendum non sufficiunt. At certitudo his mediis acquisita est absoluta: importat enim conformitatem cum suo objecto, firmam mentis adhæSIONem et infallibilitatem in motivo adhæSIONis, videlicet in auctoritate Dei revelantis ac summe veracis. Sicut ergo ex fallibilibus individuorum testimoniis ad testimonium collectivum infallibile ducimur, sic et mediis relativis ad certitudinem absolutam pervenimus.

Inst. 8°. Ædificium firmitus esse non potest fundamento; ergo repugnat nos motivis relativis ad absolutam fidei certitudinem duci.

R. Nego conseq. Fides enim non nititur motivis credibilitatis sicut ædificium suo fundamento, sed nititur auctoritate Dei revelantis. Porro ad notitiam Dei revelantis variis ducimur mediis; ubi auctoritatem ejus noscimus, ea firmiter nitimur et in ea plene quiescimus.

Inst. 9°. Fieri potest ut parochus impius oves sibi commissas in errorem inducat etiam circa dogmata magis essentialia: ergo fideles hac via prudenter credere non possunt.

R. Nego conseq. Fideles enim prudenter agunt quando sola via quam divina Providentia eis dedit utuntur, et consuetas intelligentiarum regulas sequuntur: at sic agunt fideles in casu proposito, et fides naturalis qua totum societatis humanæ subsistit ædificium, non aliter formatur. Ergo, etc.

Aliunde vix contingere potest ut parochus oves suas, saltem diu, circa fidei essentialia decipere possit: mox enim reprehenderetur ab Episcopo, ab aliis parochis aut sacerdotibus; vel etiam a suis parochianis, qui facile comperirent illum non eandem prædicare doctrinam quam alii pastores annuntiant, sicque error detegeretur. Ergo, etc.

Inst. 10°. Pueri et simplices eadem habent motiva cre-

dendi apud Græcos aliasque sectas quæ auctoritate ducuntur, ac apud nos : atqui tamen non prudenter credunt; ergo, etc.

Ita adhuc minister *Claude* contra *Bossuet* in colloquio.

R. 1º. Negari potest major. Eo magis enim lucidior est Ecclesiæ Romanæ auctoritas, quo attentius consideratur, dum Ecclesia Græca aliæque Orientales sectæ, si stricto subjiciantur examini, principio unitatis, caractere universitatis destitutæ videntur : hæc autem sufficiunt ut quædam saltem exurgant dubia.

R. 2º. Nego min. Pueri enim et simplices apud Græcos aliasque sectas in quibus admittitur auctoritas docendi, prudenter agunt parentibus et pastoribus credendo, cum aliam non habeant viam sibi proportionatam qua de religione doceri queant : si falluntur, hoc per accidens evenit.

Cæterum, non repugnat eos saltem frequenter veram habere fidem : illi enim veram habent fidem qui veritatibus a Deo revelatis firmiter ob ipsam Dei summe veracis auctoritatem adhærent : atqui fieri potest et sæpe fit ut apud Græcos et alias sectas quæ auctoritate ducuntur, pueri et simplices veritatibus a Deo revelatis firmiter et ob ipsam Dei summe veracis auctoritatem adhæreant. Quod ut melius intelligatur, notandum est cum *Bossuet*, in colloquio citato, apud schismaticos et hæreticos vera a falsis accurate discernenda esse : qui apud illos valide baptizati sunt, eandem habent gratiam sanctificantem, eandem dona Spiritus sancti, eandem fidem infusam ac ii qui apud nos baptizantur. Spiritus sanctus in eis habitans similiter eos impellit ad credenda myteria SS. Trinitatis, Incarnationis, Redemptionis et alia vera, clare sibi exposita ; eos adhuc impellit ad credendam Ecclesiam, illius auctoritatem et infallibilitatem ; huc usque non errant et veram habent fidem. Quando autem præiudiciis attracti, aut falsis documentis decepti, notiones veræ Ecclesiæ sectis suis applicant, tunc incipiunt errare et sub hoc respectu verum fidei actum elicere non possunt ; nam Spiritus sanctus eos impellere non potest ad falsa. Ergo. Attamen, si in hunc in aliosve errores invin-

cibiliter inducantur, non peccant, nec virtutem fidei amittunt. Unde si alia non habeant peccata, salvabuntur.

Inst. 11º. In his principiis puer et simplex, apud schismaticos et hæreticos, peccarent suam societatem deserendo ut veram Christi Ecclesiam amplecterentur : atqui hoc repugnat : ergo.

R. Dist. maj. Peccarent contra conscientiam, si falsitatem sectæ suæ nondum adverterent, *concedo* ; peccarent contra fidem, *nego*. *Ratio hujus distinctionis patet.*

Inst. 12º. Nunquam puer catholicus auctoritati parentum et parochi fidem denegare potest absque peccato : at auctoritas parentum et parochi eadem est respectu pueri Græci, v. g., ac respectu catholici : ergo.

R. 1º. Nego maj. Si enim contingat puerum catholicum ex bona fide sibi persuadere quod parentes et parochus falsum dixerint, non peccabit fidem eorum auctoritati denegando.

R. 2º. Nego min. Qui enim in vera Ecclesia erudiuntur, eo clarius judicant eam esse veram quo magis in illius notitia proficiunt. Contra vero, qui alias sectas cum Ecclesia catholica comparant, ex qua parte stet veritas non difficile intelligunt. Ergo.

Inst. 13º. Catholicus non majori zelo veritatem prosequitur quam Græcus aut alius Orientalis, qui auctoritate parentum et parochi simpliciter credit quidquid sibi proponitur : ergo non facilius salvari potest.

R. Nego conseq. Meritum enim non ex solo hominis arbitrio deducitur, sed præcipue ex gratia Christi : at catholicus multo pluribus donatur gratiis, præsertim ad credendum, quam hæreticus aut schismaticus ; solam enim veritatem circa fidem docetur, etiam in teneris annis, dum alter, e contra, errorem sugit cum lacte, et ab illo postea non nisi difficile sese expedit. Ergo.

Hic objici posset quod Buddhistæ, Mahumetani et alii via auctoritatis ducti, in errorem impellantur, vel in eo retineantur. Verum qui via auctoritatis ducuntur, debent, quando usum rationis adepti sunt, motiva credibilitatis convenienter ediscere : porro si Mahumetani,

Buddhistæ aliique infideles motiva credibilitatis sedulo examini subjiciant, aut si prædicatorem veritatis audiant, facile comperient suam religionem nullis fide dignis innixam esse fundamentis. Ergo, etc.

Obj. 2º. Ex una parte auctoritatem Ecclesiæ per auctoritatem Scripturæ probamus, et ex altera parte contendimus auctoritatem Scripturæ per Ecclesiam esse cognoscendam : ergo admittitur circulus vitiosus.

R. 1º. Retorqueo argumentum. Si a protestantibus quæ ratur cur hos vel illos libros esse canonicos credant, respondebunt se id compertum habere ex Spiritu sancto, vel ex privato examine; si vero ab ipsis petatur unde sciant unctionem Spiritus sancti aut privatum examen viam esse tutam ad cognoscendas Scripturas canonicas, affirmabunt se id cognoscere ex Scripturis illud aperte docentibus : ergo in circulo vitioso implicantur.

R. 2º. Distinguo ant. Ex una parte auctoritatem Ecclesiæ per auctoritatem Scripturæ probamus, et ex altera parte, etc., sub diverso respectu, *conc.*; sub eodem respectu, *nego ant.* Itaque, vel adversarii admittunt Scripturas, vel non. Si prius, ipsis probare possumus auctoritatem Ecclesiæ per Scripturam, nempe per argumentum quod vocatur *ad hominem* : hinc secundum strictas logicæ regulas argumentamur contra protestantes, dum ex Scripturis quas admittunt ut divinas, infallibilem Ecclesiæ auctoritatem adstruimus.

Si autem cum his qui divinitatem Scripturæ non cognoscunt disputandum sit, aliam instituimus methodum : primo libros divinos considerantes velut monumenta humana, eorum authenticitatem, integritatem et veritatem, sicut aliorum cujusvis generis operum demonstramus, testimonia Patrum aliaque traditionis monumenta colligimus : deinde hæc attente spectantes, videmus celebrem exstitisse hominem qui per evidentissima signa probavit se esse Deum, et religiosam instituisse societatem cui plures concessit prærogativas, et in primis auctoritatem infallibilem : inde concludimus definitiones hujus societatis absque ulla errandi formidine audiendas

esse; postea ostendimus eam nobis tradere Scripturas ut divinas, in hoc vel in illo sensu intelligendas : eas ergo ut tales accipere, venerari et intelligere debemus. Porro in hac utraque argumentandi methodo nullus instituitur circulus vitiosus, ut patet : ergo.

Hinc quando erudiuntur fideles, non proponitur ipsi Scriptura perscrutanda, sed fides *in unam, sanctam, catholicam et Apostolicam Ecclesiam*. Ergo.

Eodem principio aliud refellitur sophisma sic formatum : Ex una parte jus rationis in iis quæ pertinent ad fidem negatur, ex altera parte suprema rationis auctoritas admittitur, nempe in eis qui fidei quæstiones modo absoluto et irrevocabili definiunt.

Verum qui fidei quæstiones sic absolute definiunt, non ex propria ratione sic agunt, sed ex superna atque infallibili Spiritus Dei assistentia; nova non creant dogmata, sed revelationis depositum magis explicant. Nulla ergo deprehenditur contradictio, nec ulla est apparentia hujus in credendo perfectibilitatis quam examinis privati defensores tantopere jactitant.

Obj. 3º. Hæc verba Christi quibus præcipue nititur infallibilitas Ecclesiæ : *Ecce ego vobiscum sum*, etc., intelligi possunt de promissione gratiæ ad bene docendum : atqui gratia finem suum non obtinet infallibiliter : ergo.

R. Dist. min. Gratia gratum faciens non obtinet finem suum infallibiliter, *concedo*; gratia gratis data, *nego min.* Itaque duplex distinguitur gratia; alia enim quæ immediate ad sanctificationem recipientis tendit : talis est gratia concessa peccatori ut convertatur, et justo ut perseveret; a theologis vocatur gratia gratum faciens. Aliæ sunt gratiæ quæ ad spiritualem recipientis utilitatem non conceduntur, sed ad gloriam Dei aut ad salutem populi ordinantur : talis est facultas operandi miracula et potestas administrandi sacramenta. Revera fatemur gratias gratum facientes suum non obtinere effectum nisi dependenter a libero hominis arbitrio; sed gratiæ gratis datæ sunt independentes a dispositione recipientis et a bono aut malo usu libertatis : id omnes fatentur. Porro

gratia pastoribus ad bene docendum collata est gratia gratis data, siquidem ad Ecclesiæ utilitatem ordinatur. Ergo.

Et vero, promissa Dei circa visibilitatem et perpetuitatem Ecclesiæ a nulla pendent conditione, alioquin nihil esset certum in prophetiis : at eodem sensu accipienda sunt hæc verba : *Ecce vobiscum sum*, etc. ; perpetua enim visibilitas Ecclesiæ pendet a ministerio pastorum. Insuper de promissione his verbis expressa idem dicendum est ac de promissione facta Judæis de mittendo Salvatore : atqui hæc promissio irritari non potuit ob multorum Judæorum malitiam : *Nunquid incredulitas illorum fidem evacuabit? Absit*, Rom. III, 3 : ergo a pari promissio facta Ecclesiæ per hæc verba : *Ecce vobiscum sum*, etc., malitia pastorum evacuari non potest.

Inst. 1°. Non solum infallibilitate, sed et aliis privilegiis Apostolorum, v. g., dono miraculorum, gauderent episcopi, si prædicta Christi verba ad eos extenderentur : atqui *falsum antecedens ; ergo et consequens*.

R. Nego maj. Prædicta enim verba nihil aliud per se exprimunt quam auxilium efficax ad recte docendum ; cætera privilegia quibus gaudebant Apostoli alio nitebantur fundamento ; vi ergo illius textus : *Ecce ego vobiscum sum*, etc., successoribus eorum tribui non possunt. Præterea hæc verba non ad singulos Apostolos, sed ad totum collegium Apostolorum diriguntur : si ergo alia privilegia his verbis exprimerentur, ad corpus pastorum solummodo pertinerent, non vero ad singulos pastores seorsim sumptos. Ergo.

Inst. 2°. Singuli Episcopi seorsim errare possunt : ergo et eorum collectio.

R. Nego conseq. Nam privilegium infallibilitatis, de quo hic loquimur, a voluntate libera Christi pendet : potuit ergo Christus illud corpori pastorum tribuere, et singulis pastoribus seorsim sumptis denegare : porro id fecit, ut patet tum ex verbis citatis, tum ex constanti traditione. Sic in ordine naturali multa quæ individuis tribui nequeunt, collectioni competunt : v. g., cætus legis-

latorum legem condere potest, non autem unusquisque legislator seorsim sumptus ; multi testes efficiunt testimonium infallibile, non vero privati, etc. Ergo.

Inst. 3°. Fideles uniuscujusque diœcesis tenentur, in principiis catholicorum, judicio doctrinali proprii Episcopi obedire : at judicium unius Episcopi non est infallibile : ergo.

R. Distinguo maj. Fideles judicio Episcopi sui obedire tenentur, obedientia subjectionis externæ et reverentiæ, *concedo* ; obedientia interna intellectus et voluntatis, *subdistinguo* : si judicium Episcopi doctrinam Ecclesiæ manifeste contineat, *concedo ant.* ; si judicium Episcopi non contineat manifeste doctrinam Ecclesiæ, *nego ant.* Etenim omnes fideles tenentur, juxta catholicos, Episcopo suo judicanti, definiendi et docenti externam subjectionem, v. g., abstinere a legendo libro qui prohibetur, a propugnanda opinione quæ damnatur ; quia Episcopus legitimam habet potestatem docendi, præcipiendi, prohibendi : quotiescumque igitur potestate sua manifeste non abutitur, fideles ipsi obedire tenentur. Debent illi pariter obedientiam reverentiæ ; quia donec contrarium evidenter appareat, præsumitur recte docere. Item absolutam intellectus et voluntatis obedientiam illi præstare tenentur, si ipsius judicium doctrinam Ecclesiæ clare contineat ; tunc enim non præcise Episcopo fallibili, sed Ecclesiæ infallibili se subjiciunt.

Si autem Episcopus errorem aperte doceat, vel meras opiniones pro dogmatibus proponat, tunc in hoc puncto nulla subjectio ipsi debetur ; imo contra hujusmodi judicium pluries insurrexerunt doctores et simplices fideles. Ubi vero clare non advertitur an judicium ejus doctrinæ Ecclesiæ consentiat vel dissentiat, fideles actum fidei circa illud elicere nec tenentur, nec possunt ; actum enim fidei elicere non possumus nisi circa propositionem certo revelatam : at, in casu præsentis, propositio quam enuntiat Episcopus non est certo revelata, siquidem auctoritas ejus est fallibilis. Ergo.

Obj. 4°. Deus expressis verbis, Deut. XVII, 8 et 9, Syna-